

**PITANJA ZA PRIPREMU
EKSTERNE MATURE IZ FILOZOFIJE
ZA OPŠTU GIMNAZIJU
OD NOVOVJEKOVNE DO SAVREMENE FILOZOFIJE**

1. ZADATAK VIŠESTRUKOGA IZBORA (ZAKRUŽI JEDAN ODGOVOR)
Između četiri ponuđenih trebate odabrati jedan odgovor.

1. U Dekartovoj "Raspravi o metodi" navode se:
 - a) dva pravila metode
 - b) tri pravila metode
 - c) četiri pravila metode
 - d) pet pravila metode
2. Kojem filozofu se pripisuje tvorba metodičke sumnje «Ništa ne prihvati što nam se ne čini jasnim i razgovijetnim» (claire et distincte)?
 - a) Lajbnicu
 - b) Dekartu
 - c) Hobsu
 - d) Spinozi
3. Stav «Cogito ergo sum», koji je uz Heraklitov stav «Panta rei» postao jedan od najpopularnijih filozofskih stavova pripisuje se?
 - a) Bekonu
 - b) Loku
 - c) Dekartu
 - d) Hegelu
4. Za Dekarta je svako kretanje materije podređeno mehaničkim zakonima jer prirodu shvaća kao jedan veliki mehanizam. Mehaničko kretanje se ne da objasniti bez prvog impulsa, prvog pokretača (primum mobile), pa je kod Dekarta fizika ustupila mjesto:
 - a) Etici,
 - b) Estetici,
 - c) Organici
 - d) Metafizičar
5. Dekartovo dualističko stanovište možemo objasniti kao:
 - a) Dualizam materije i forme,
 - b) Dualizam duše i tijela,
 - c) Dualizam teorije i prakse
 - d) Dualizam mišljenja i bitka
6. Koji je središnji problem Spinozine filozofije?
 - a) Problem određenja supstancije,
 - b) Problem određenja svijeta,
 - c) Problem određenja duše.
 - d) Problem određenja metode
7. Kome se pripisuje teza o paralelizmu stvari i ideja?
 - a) Kantu,
 - b) Spinozi,
 - c) Hegelu
 - d) Dekartu
8. Najviši stupanj spoznaje Boga ili prirode (*Deus sive Natura*) u Spinozinoj filozofiji je:
 - a) intuitivna spoznaja
 - b) racionalna spoznaja
 - c) demonstrativna spoznaja
 - d) afektivna spoznaja

- 9. Atributima u Spinozinoj filozofiji nazivamo ono što se kod Dekarta imenuje kao:**
- ideje
 - modusi
 - supstancija
 - priroda
- 10. Kako je Lajbnic definirao monadu?**
- Kao sitnu i nedjeljivu supstanciju,
 - Kao sitnu i djeljivu supstanciju,
 - Kao sitnu supstanciju za koju niko ne može tvrditi da se može dijeliti
 - Kao sitne i nedjeljive atome
- 11. Djelo Frensis Bejkna "Novi organon", pisano je po uzoru na Aristotelovu:**
- Logiku
 - Metafiziku
 - Etiku
 - Politiku
- 12. Osnovna metoda koju Bejkn zagovara u svom učenju je metoda:**
- dedukcije
 - sinteze
 - analize
 - Indukcije
- 13. Svrha Bejknovog učenje o idolima je :**
- imenovanje idola
 - pronalaženje idola
 - oslobađanje od idola
 - dedukcija idola
- 14. Koji idol (zablude, predrasude) po Bekonovoj teoriji ne pripada ovom nizu?**
- Idoli plemena
 - Idoli spilje,
 - Idoli zavjere
 - Idoli trga
- 15. Država je stvar ugovora ljudi, društvenog ugovora o uređenju odnosa među ljudima a ne Boga ili drugih sila, smatrao je :**
- Džordž Berkli
 - Dejvid Hjum
 - Rene Dekart
 - Tomas Hobs
- 16. Tri stupnja spoznaje u Lokovoj filozofiji su:**
- senzitivna, demonstrativna i intuitivna spoznaja
 - idealna, praktična i afektivna
 - čulna, razumska i umna
 - osjetilna, psihička i mentalna
- 17. Lokov liberalizam polazi od stava:**
- da su svi ljudi rađaju jednaki i slobodni
 - da svi ljudi nisu po rođenju jednaki u pitanju prava i sloboda
 - temelj ljudskog djelovanja su društveni odnosi
 - temelj ljudskih odnosa su privilegije koje dolaze rođenjem
- 18. Osnivač liberalizma i jedan od prvih zastupnika vjerske tolerancije je:**
- Dejvid Hjum
 - Tomas Hobs
 - Rene Dekart
 - Džon Lok
- 19. Za osjetilne stvari, postojati znači biti percipiran stav je filozofa:**
- D. Hjuma
 - DŽ. Loka
 - T. Hobsa
 - Dž. Berklija

- 20. Koje je osnovno načelo zaključaka o činjenicama vanjskog svijeta prema Hjumu ?**
- mehanicizam
 - kauzalitet
 - interakcija
 - dedukcija
- 21. Hjumov konačni spoznajno-teorijski stav je stav da nije moguća objektivna i nužna spoznaja a priori. Kako se to stajalište naziva ?**
- empirizam
 - skepticizam
 - agnosticizma
 - racionalizam
- 22. Iako se ljudi rađaju slobodni, jednaki i ravnopravni, u savremenom društvu vlada politička i moralna nejednakost. Glavni razlog tome je prema Rusoovom mišljenju:**
- pojava privatnog obrazovanja
 - pojava nemoralna u politici
 - pojava privatnog vlasništva
 - ukidanje državne imovine
- 23. Kojem filozofu se pripisuje da je bio duhovni vođa prosvjetiteljstva?**
- Holbahu
 - Volteru,
 - Rusou
 - Holbahu
- 24. Kada je Volter pokliknuo «Uništite bestidnicu»! Na koga je on tada mislio?**
- Na državu
 - Na vlast
 - Na crkvu
 - Na politiku
- 25. Spoznajnu moć koja prekoračuje granice iskustva i zapada u antinomije Kant naziva:**
- percepcija
 - razum
 - mišljenje
 - um
- 26. Apriorni oblici opažanja u Kantovoj filozofiji se nazivaju :**
- čula i osjetila
 - mišljenje i protežnost
 - stvar po sebi i stvar za nas
 - prostor i vrijeme
- 27. Apriorni oblici razuma za Kanta su:**
- percepcije
 - ideje
 - kategorije
 - antinomije
- 28. Probleme i pitanja umske spoznaje koje ne može da rješi teorijski um, prema Kantovom učenju rješava:**
- praktični um
 - moć suđenja
 - rasudna snaga
 - praktična djelatnost
- 29. Granica spoznaje prema Kantovom učenju je:**
- razum
 - iskustvo
 - vrijeme
 - prostor
- 30. Stavovi i teze koje navodimo, su stavovi jednog istaknutog filozofa transcendentalno, a priori, subjektivnost prostora i vremena , čovjek je zakonodavac prirode, teza da spoznajemo pojave a ne stvari o sebi, teza da je iskustvo granica spoznaje, transcendentalna upotreba kategorija, teza o primatu praktičnog nad teorijskim umom. Koji je to filozof?**
- Hajdeger
 - Bloh
 - Fihte
 - Kant,

31. Koje od navedenih djela nije napisao Fihte ?

- a) «Govori njemačkoj naciji»
- b) «Određenje čovjeka»
- c) «Novi organon»
- d) «Učenje o nauci»

32. Djelovanje je ono prvo, dok se svijest izvodi iz njega.“ Mi ne djelujemo jer spoznajemo, nego spoznajemo jer smo određeni da djelujemo. Praktični um je korijen svakog uma“, stav je filozofa:

- a) Hegela
- b) Fihtea
- c) Kanta
- d) Šelinga

33. U Fihteovoj filozofiji subjektivnog idealizma gdje JA postavlja NE-JA, svijet je shvaćen kao čin

- a) savjesti
- b) prirode
- c) morala
- d) svijesti

34. Filozofija identiteta duha i prirode koju je zagovarao Šeling ukratko se može izraziti stavom:

- a) "Priroda je vidljivi duh, a duh je nevidljiva priroda"
- b) "Duh i priroda su različite supstancije"
- c) "Duh je vidljiva priroda, a priroda je nevidljivi duh"
- d) "Duh je vidljiv u prirodi, a za čovjeka je sakriven"

35. Šelingov filozofski sistem se označava kao sistem :

- a) objektivnog idealizma
- b) apsolutnog idealizma
- c) kritičkog idealizma
- d) subjektivnog idealizma

36. Hegel je u povijesti filozofije slavna ličnost. Spočitano mu je da se njegov filozofski sistem ne podudara sa činjenicama. Što je Hegel na to odgovorio?

- a) Činjenice nisu bitne
- b) Utoliko gore po činjenice,
- c) Ovdje se ne govori o činjenicama.
- d) Čin prethodi činjenici

37. Kada Hegel govori o trijadi: teza, antiteza i sinteza, o čemu on govori?

- a) O metodici,
- b) O retorici,
- c) O dijalektici.
- d) O ontologiji

38. Hegel je filozofiju definirao kao ?

- a) Mišljenje u vremenu,
- b) Lukavstvo uma,
- c) Dominaciju razuma
- d) Kritiku uma

39. Bitna pretpostavka Hegelovog racionalizma je stav da su mišljenje i bitak istovjetni, zakonitost uma ujedno je i zakonitost zbilje, što se u filozofiji naziva:

- a) dijalektika
- b) panlogizam
- c) determinizam
- d) panteizam

40. Sveobuhvatnu zakonitost po kojoj se sve zbiva kroz tročlani hod: teza, antiteza i sinteza, Hegel naziva pojmom:

- a) racionalizma
- b) panteizam
- c) panlogizam
- d) dijalektika

- 41. Najviši oblik ispoljavanja apsolutnog duha u Hegelovom filozofskom sistemu je**
- umjetnost
 - nauka
 - filozofija
 - religija
- 42. Hegelovom sistemu aposlutnog idealizma Kjerkegor suprotstavlja svoje učenje o:**
- egzistenciji
 - pesimizmu
 - voluntarizmu
 - religiji
- 43. Prema S. Kjerkegoru, danskom filozofu, uzor (ideal) etičkog stila života bio je:**
- Platon
 - Sokrat
 - Aristotel
 - Pitagora
- 44. Kojoj gnoseološkoj koncepciji pripada Šopenhauerovo učenje ?**
- misticizma
 - voluntarizma
 - dogmatizam
 - skepticizma
- 45. Umjetnost u Šopenhauerovom sistemu ima funkciju:**
- volje za moć
 - katarze
 - oslobađanja od idola
 - sinteze subjekta i objekta
- 46. Predsokratovska kultura razvijala se u omjeru dva principa, smatra Niče i to:**
- kultura i nekultura
 - apolonijski i dionizijski
 - mitski i religijski
 - intelektualni i moralni
- 47. Osnov svega i temeljni pricip za Ničea je volja za moć. Njena osnovna osobina je:**
- iracionalnost
 - racionalnost
 - moralnost
 - pravednost
- 48. Fridrih Niče je svojim učenjem izricao kritiku prema:**
- umjetnosti tragedije
 - iracionalističkoj filozofiji
 - svjetskoj politici
 - zapadno-evropskoj kulturi
- 49. Čovjek mijenja svijet i u tom procesu mijenja i sam sebe; tako, npr. razvija svoja osjetila i duhovne sposobnosti, te je sam svoje vlastito djelo, učenje je filozofa:**
- A. Šopenhauera
 - R. Dekarta
 - F. Ničea
 - K. Marks
- 50. Učenje Karl Marksa naziva se:**
- mehanički materijalizam prirode
 - objektivni materijalizam
 - dijalektički i historijski materijalizam
 - naivni materijalizam
- 51. Kako Karl Marks definira čovjeka?**
- Kao biće roda
 - Kao historijsko biće
 - Kao samostalno biće
 - Kao biće prakse

52. Fenomenologiju, kao filozofsku metodu i znanost o bitima stvari, utemeljio je njemački filozof i matematičar ?

- a) L. Vitgenštajn
- b) G.V. Lajbnic
- c) B. Rasel
- d) E. Huserl

53. Moto od kojeg polazi Huserlova filozofija glasi ?

- a) Poći od samih stvari,
- b) U susret samim stvarima,
- c) Natrag samim stvarima
- d) Od objekta ka subjektu

54. Filozofija M. Hajdegera zbog njegovog interesa za pitanja o bitku najčešće se naziva:

- a) racionalna ontologija
- b) artistska metafizika
- c) fundamentalna ontologija
- d) metafiziki empirizam

55. Zašto je pitanje o bitku palo u zaborav ? Tko to pitanje postavlja ?

- a) Marks
- b) Hegel
- c) Hajdeger
- d) Sartr

56. Filozofija koja često poseže za terminima kao što su očaj, tjeskoba, briga, strah, prokletstvo, smrt, dosada, mučnina, apsurd, ništa, nesigurnost označena je kao:

- a) pozitivizam
- b) intuicionizam
- c) konceptualizam
- d) filozofija egzistencije

57. Kritička teorija društva svoju oštru kritiku usmjerava na:

- a) savremeni moral
- b) savremeno građansko društvo
- c) socijalistička društva
- d) komunistička društva

58. Koja vrsta umnosti (racionalnosti) vlada i dominira u savremenom društvu prema mišljenju predstavnika Kritičke teorije društva ?

- a) umjetnička
- b) tehnička
- c) prirodna
- d) vještačka

59. Šta je sloboda za Sartra ?

- a) Sloboda je totalna i neograničena i nju nikakve slobode ne mogu ograničiti niti uništiti,
- b) Sloboda je totalna i ograničena i nju nikakve druge slobode ne mogu uništiti,
- c) Sloboda je neograničena i nikakve slobode ne mogu je promijeniti protiv volje čovjeka.
- d) Sloboda je bezgranična oblast manifestacije ljudske volje i nagona

60. Djelo "Duh utopije", u kojem iznosi filozofska učenja o istinskim ljudskim slobodama napisao je ?

- a) Karl Marks
- b) Ernst Bloh
- c) Jirgen Habemas
- d) Karl Jaspers

2. ZADATAK VIŠESTRUKIH KOMBINACIJA (ZAKRUŽI DVA ODGOVORA)

Između četiri ponuđenih, trebate odabrati dva odgovora.

61. U kojim koncepcijama završava učenje D. Hjuma?

- a) Dogmatizam
- b) Agnosticizam
- c) Empirizam
- d) Skepticizam

62. Neposredni preteče (prethodnici) filozofije egzistencije bili su:

- a) Marx
- b) Nietzsche
- c) Kierkegaard
- d) Kant

63. Lok je u spoznajnoj teoriji razlikovao dvije vrste iskustva:

- a) Lično
- b) Unutrašnje
- c) Subjektivno
- d) Vanjsko

64. Rene Dekart razlikuje dvije osnovne supstancije, a to su:

- a) misaona
- b) kozmička
- c) materijalna
- d) praktična

65. Zaokruži dva (od tri stadija egzistencije) koja navodi danski filozof S. Kjerkegor ?

- a) etički
- b) naučni
- c) religijski
- d) filozofski stadij

66. Kant nastoji utemeljiti metafiziku po uzoru na prirodne nauke prema principima:

- a) dijalektike
- b) općenitosti
- c) nužnosti
- d) dužnosti

67. Ideje, nastale u umu, koje prevazilaze iskustvo i stvaraju antinomije, prema Kantu, su:

- a) Ideja beskrajnosti svemira
- b) Ideja besmrtnosti duše
- c) Ideja savršenog moral
- d) Ideja cjeline svijeta

68. Koji oblici čine objektivni duh u Hegelovoj filozofiji duha:

- a) Moral
- b) Ideologija
- c) Religija
- d) Pravo

69. Prepoznaj dvije odrednice kojim se može nazvati učenje Fridriha Ničea:

- a) nihilizam
- b) imoralizam
- c) teizam
- d) racionalizam

70. Tomas Hobs, ostaće poznat u historiji političke filozofije, kao autor teorije društvenog ugovora i izreka kao što su:

- a) *Ljudski duh je tabula rasa*
- b) *U prirodnom stanju vlada rat svih protiv svih*
- c) *Čovjek je čovjeku vuk*
- d) *Priroda je Bog u stvarima*

3. ZADATAK POVEZIVANJA I SREĐIVANJA (POVEŽI POJMOVE)

Trebate pojmu označenom brojem pridružite odgovarajući pojam označen slovom.

71. Povežite naziv djela i filozofa:

- 1. "Volja za moći " a) Sartr
- 2. "Fenomenologija duha" b) Niče
- 3. "Rasprava o metodi" c) Hegel
- 4. "Monadologija" d) Dekart
- 5. "Bitak i ništa"

72. Povežite učenje sa filozofom:

- 1. Subjektivni idealizam a) O.Kont
- 2. Fenomenologija b) Ž.P.Sartr
- 3. Kritička teorija društva c) H. Markuze
- 4. Egzistencijalizam d) E. Huserl
- 5. Pozitivizam

73. Povežite učenje ili metodu sa filozofom:

- 1. Empirizam a) Dekart
- 2. Dedukcija b) Spinoza
- 3. Dijalektika c) Bekon
- 4. Indukcija d) Hegel
- 5. Monizam

74. Poveži načela (svojstva) u 4 pravila Dekartove metode ?

- 1. Provjera (verifikacija) a) Prvo pravilo
- 2. analiza b) Drugo pravilo
- 3. dijalektika c) Treće pravilo
- 4. jasnost i razgovjetnost d) Četvrto pravilo
- 5. sinteza

75. Povežite filozofa i njegovu izreku:

- 1. Bruno a) *Homo faber*
- 2. Dekart b) *Cilj opravdava sredstva*
- 3. Bekon c) *Znanje je moć*
- 4. Spinoza d) *Mislim, dakle jesam !*
- 5. Makijaveli

76. Povežite djelo i njegovog pisca:

- 1. „Enciklopedija“ a) Dž. Lok
- 2. „Društveni ugovor“ b) D. Hjum
- 3. „Ogledi o ljudskom razumu“ c) Monteskije
- 4. „Rasprava o ljudskoj prirodi “ d) Ž.Ž. Ruso
- 5. „Duh zakona“

77. Povežite učenje ili metodu sa filozofom:

1. Indukcija	a) Dž. Lok
2. naturalizam	b) F. Bekon
3. skepticizam	c) D. Hjum
4. liberalizam	d) R. Dekart
5. dualizam	

78. Povežite djelo i njegovog pisca:

1. „Učenje o nauci“	a) F.V.J. Šeling
2. „Sistem transcendentalnog idealizma“	b) I. Kant
3. „Kritika čistog uma“	c) J.G. Fihte
4. „Dijalektika prosvjetiteljstva“	d) G.V.F. Hegel
5. „Fenomenologija duha“	

79. Povežite učenje i njemačkog filozofa koji ga je zagovarao:

1. Subjektivni idealizam	a) F.V.J. Šeling
2. Transcendentalni idealizam	b) I. Kant
3. Objektivni idealizam	c) J.G. Fihte
4. Liberalni idealizam	d) G.V.F. Hegel
5. Apsolutni idealizam	

80. Navednim filozofskim pojmovima pridružite njihove autore

1. katarza	a) Hajdeger
2. nada	b) Bloh
3. tubitak	c) Šopenhauer
4. homo faber	d) Niče
5. nadčovjek	

80a. Povežite suprotne pojmove:

1. identitet	B	a) dionizijsko
2. heteronomno	C	b) diferencija
3. nužnost	D	c) autonomno
4. apolonsko	A	d) slučajnost
5. teologija		

80b. Povežite filozofa i njegovu izreku:

1. Martin Hajdeger	C	a) Čovjek je osuđen da bude slobodan
2. Fridrih Niče	D	b) Humanizam je odrastao u utopiji
3. Ernst Bloh	B	c) Čovjek je pastir bitka
4. Žan Pol Sartr	A	d) Bog je mrtav
5. Karl Marks		

4. ZADATAK ALTERNATIVNOG IZBORA (TAČNO - NETAČNO)
Trebate izabrati jedan od ponuđenih odgovora ili odabrati tačno – netačno

81. Utemeljitelj novovjekovne spoznajne teorije bio je **Džon Lok** T – N
82. Jedan od najpoznatijih stavova filozofa B. Spinoze bio je stav: „*Cogito ergo sum*“ T – N
83. Nove spoznaje su moguće tvrdi F. Bejkn ako slijedimo metodu: **indukcije** T – N
84. Volter, kao vodeći teoretičar prosvjetiteljstva napisao je djelo: "**Društveni ugovor**" T – N
85. I. Kant, u svojoj praktičnoj filozofiji, djelovanje iz dužnosti naziva pojmom **moralitet** T – N
86. "*Priroda je vidljivi duh, a duh je nevidljiva priroda*", stav kojim se izražava jedinstvo prirode i duha, izriče njemački filozof, **G.V.F.Hegel** T – N

87. Najpoznatije djelo Karla Marksa, u kojem iznosi svoje ekonomske i filozofske poglede na kapitalističko društvo ima naslov: „**Bitak i vrijeme**“ T – N
88. Pisac poznatog filozofskog djela "Volja za moć" bio je: **Fridrih Niče** T – N
89. Savremeni filozof egzistencije koji je učio o "zaboravu bitka" je **Martin Hajdeger** T – N
90. Karl Jaspers je bio predstavnik filozofskog pravca – **pragmatizma** T – N

5. ZADATAK DOPUNJAVANJA (DOPUNI REČENICU)
Trebate dopuniti rečenice upisivanjem pojma koji nedostaje.

91. Idole, zablude našeg razuma, koji nastaju iz nesvršenosti same ljudske prirode, Frensis Bejkn naziva _____.
92. Idole, zablude našeg razuma, koji nastaju zbog lošeg sporazumjevanja i neprecizne upotrebe riječi, Frensis Bejkn naziva _____.
93. U Lokovoj interpretaciji, pojmom „tabula rasa“ označavamo _____.
94. Da suveren ima apsolutnu vlast, te da podanici ne mogu mijenjati oblik vladavine jer društveni ugovor neopoziv, tvrdio je _____.
95. „Uzročno-posljedični odnos je psihološke prirode i nemoguće ga je logički objasniti“. Ovo je stav koji se pripisuje: _____.
96. Interakcijom duše i tijela nastaju _____, prema Dekartovom mišljenju.
97. Spinoza je ekskomuniciran iz svoje vjerske zajednice zbog učenje koje je poznato kao _____.
98. Ljudska sloboda se sastoji u spoznaji prirode i života u skladu s njome, tvrdi Spinoza i dodaje: sloboda je spoznata _____.
99. Problemi filozofije u Novom vijeku su problemi supstancije i _____.
100. Svijet se sastoji od beskrajnog mnoštva duhovnih atoma ili _____ učio je Lajbnic.
101. Kantova „Kritika praktičnog uma“ odgovara na pitanja iz filozofske discipline _____.
102. Kantov kriticizam, obrađuje pitanja iz filozofske discipline koja se bavi spoznajom, a stručno se naziva : _____.
103. „Djeluj tako da maksima tvoje volje u svako doba ujedno može da važi kao princip općeg zakonodavstva, u Kantovoj filozofiji naziva se _____.
104. U Fihteovoj filozofiji, subjektivnog idealizma, čin prethodi _____.
105. U Hegelovoj dijalektičkoj trijadi, pod sintagmom negacija negacije misli se na pojam _____.
106. Protiv Hegelovom panlogizma (racionalizma), Šopenhauer je nastupao sa pozicija _____.
107. Glavni urednik i duša *Enciklopedije*, projekta oko kojeg je okupio najpoznatije prosvjetitelje XVIII stoljeća, bio je: _____.
108. „Istina je ono što je istina za mene“, tvrdio je danski filozof, _____.
109. Ideal estetskog stila uživanja prisutan je u neponovljivosti trenutka pisao je S. Kjerkegor, uzimajući kao uzor (ideal ili prototip) za taj stil života _____.
110. Uzor (Ideal) religijskog stila života, koji teži za beskonačnim S. Kjerkegor, vidi u _____.

111. Djela „Strah i drhtanje“, „Ili-ili“, „Bolest na smrt“ napisao je: _____
112. „Čovjek je nešto što treba biti prevladano. Učim Vas _____ pisao je Fridrih Niče
113. Svjetskog se bola, tvrdi Šopenhauer, ne možemo riješiti, ali utješiti se možemo askezom, samilošću i _____
114. Njemački filozof, ekonomista i historičar, Karl Marks preuzima jedno od Hegelovih učenja, samo što ga kako kaže "postavlja na noge", to učenje je :_____
115. Fenomenologiju kao filozofsku metodu i znanost o bitima stvari utemeljio je _____
116. Biće kojem je dosuđeno da se pita o smislu bitka, ali i o svom vlastitom bitku po M. Hajdegeru jest čovjek ili _____, kako ga on naziva.
117. "Znati da bi se predvidjelo, predvidjeti da bi se djelovalo", deviza je: _____
118. "Bolji je gram iskustva nego tovar teorija", krilatica je: _____
119. Nada je bit čovjeka, a bit bitka je _____, naučavao je Ernst Bloh.
120. Znanstvena je spoznaja partikularna. Ona ne može dati odgovor na pitanje o smislu vlastite pojedinačne egzistencije, tvrdio je njemački filozof _____

<p>6. ZADATAK KRATKOG ODGOVORA (KRATKO ODGOVORI) Trebate <u>odgovoriti kratkim odgovorom</u> (od jedne do nekoliko riječi)</p>

121. Osnovni stav Lokovog empirizma glasi: „Nema ničeg u razumu, _____ „
122. Prvi put zahtjev za ovladavanje prirodom u Novom vijeku postavlja Fensis Bekon, svojom krilaticom (motom, geslom): _____ „
123. Kritiku stare logike u djelu „*Novi organon*“ dao je: _____
124. Na koje Dekartovo pravilo metode se odnosi na poznati stav „*Mislim, dakle jesam*“ ?
125. Spinoza definiše supstanciju kao stvar za čije postojanje nije potrebno ništa drugo, te je određuje kao *causa sui* ili _____
126. Najviša je intuitivna spoznaja u Spinozinom učenju, a on je još naziva i _____
127. Lokovu tezu da „*Nema ničeg u razumu, što prije nije bilo u čulima*“, Lajbnic prihvaća, ali i dodaje presudnu ispravku : _____
128. Navedi barem tri osobine filozofije prosvjetiteljstva ?
- _____
- _____
- _____
129. Kantova „Kritika čistog uma“ odgovara na pitanje _____
130. Kant je autor pitanja koje obrađuje u svojim djelima, a to su pitanja: „Šta mogu znati ?“, „Šta treba da radim?“, „Čemu se mogu nadati ?“. Ova pitanja se na kraju stapaju u jedno pitanje koje glasi : _____ ?

131. Njemački idealistički filozof J. G. Fihte je smatrao da izbor filozofije zavisi od toga

_____“

132. A. Šopenhauer je tvrdio da je ovo najgori od svih mogućih svjetova. Pored vladavine slijepih nagon, njima vlada bezumna i nemilosrdna _____ .

133. Marks historiju shvaća kao historiju čovjekova otuđenja (alijenacije). U čemu vidi prvi korak razotuđenja i ostvarenja istinske ljudske zajednice ? _____

134. Kojim filozofskim doktrinama i pravcima je pripadao Žan Pol Sartr, tokom svoje filozofske karijere ? _____

135. Navedi tri faze (stadija) u historiji ljudskog društva koje navodi Ogist Kont ?

7. ZADATAK PRODUŽENOGA ODGOVORA I DEFINISANJA

Trebate **odgovoriti rečenicom (ili više), jasno i sažeto,** usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak.

136. Šta je cilj novovjekovne nauke (znanosti) ?

137. Opiši empirizma, kao novovjekovnu filozofiju ?

138. Definiši panteizam, koji se javlja u filozofiji renesanse i Novog vijeka ?

139. Objasni razliku između Dekartovog i Spinozinog učenja o supstanciji ?

140. Šta se naziva pojmom deizam u prosvjetiteljskom učenju ?

141. Završi poznatu Kantovu rečenicu: *Dvije stvari ispunjavaju dušu uvijek novim i sve većim divljenjem i strahopoštovanjem, što se više i ustrajnije razmišljanje bavi njima; _____*“

142. Definiši transcendentalnu filozofiju prema Kantovom shvatanju ?

143. Definiši kriticizam prema Kantovom određenju ?

144. Najpoznatiji Hegelov stav koji govori o odnosu svijesti i svijeta, te formulira njegov panlogizam glasi: „Što je umno to je zbiljski, _____“

145. Kako se opisuje Šopenhauerov voluntarizam ?

146. Zašto je po Ničeui Sokrat kvaritelj zapadnoevropske kulture ?

147. Objasni Marksov stav da je čovjek biće prakse !

148. Kako glasi poznata Marksova "11 teza o Fojerbahu" ?

149. Definiši pozitivizam, kao savremeno filozofsko učenje ?

150. Šta je pragmatizma i koja su njegova bitna obilježja ?

151. Kada se javlja filozofija egzistencija i koje je središte njenog interesa ?